

Co warto wiedzieć o rodzajniku:

Rodzajnik nieokreślony w języku norweskim to niezależne słowo.

- Dla rzeczowników rodzaju męskiego: **en**
(Np.: en stól – krzesło)
- dla rzeczowników rodzaju żeńskiego: **ei/en**
(Np.: ei/en bok – książka)
- dla rzeczowników rodzaju nijakiego: **et**
(Np.: et telt – namiot)

Rodzajnik określony występuje w formie odpowiedniej końcówki dodanej do rzeczownika.

- Końcówka dla rzeczowników rodzaju męskiego w liczbie pojedynczej: **-en**
(Np.: stolen – krzesło)
- Końcówka dla rzeczowników rodzaju żeńskiego w liczbie pojedynczej: **-a**
(Np.: boka – ta książka)
- Końcówka dla rzeczowników rodzaju nijakiego w liczbie pojedynczej: **-et**
(Np.: teltet – namiot)
- Końcówka dla rzeczowników wszystkich rodzajów w liczbie mnogiej: **-ene**
(Przykłady: stolene – krzesła, klokkene – zegary, teltene – namioty)

Co warto wiedzieć o rzeczowniku:

Wyróżniamy trzy gramatyczne rodzaje: męski, żeński i nijaki.

Rzeczowniki męskie i żeńskie ulegają identycznej deklinacji. Rzeczowniki rodzaju nijakiego posiadają własną deklinację.

Deklinacja rzeczowników			
	r. męski	r. żeński	r. nijaki
r. nieokreślony l. poj.	en drikk (napój)	en/ei flaske (butelka)	et bryllup (wesele)
r. określony l. poj.	drikken (ten napój)	flasken/flaska (ta butelka)	bryllupet (to wesele)
r. nieokreślony l. mn.	drikker (napoje)	flasker (butelki)	brylluper (wesela)
r. nieokreślony l. mn.	drikkene (te napoje)	flaskene (te butelki)	bryllupene (te wesela)

Co warto wiedzieć o przymiotniku:

Przymiotnik występuje w formie określonej i nieokreślonej. Dopasowuje się on zawsze do rodzaju gramatycznego stojącego za nim rzeczownika.

Przykłady:

drogi dom – droga kurtka

et dyrt hus – ei dyr jakke – formy nieokreślone przymiotnika

Forma nieokreślona przymiotników

Przed rzeczownikami rodzaju męskiego i żeńskiego stoją w l. poj. przymiotniki w ich formie podstawowej, natomiast w l. mn. przymiotniki otrzymują dodatkowo końcówkę **-e**.

Liczba pojedyncza:

en rask syklist (m) (szybki rowerzysta)

ei stor flaske (f) (duża butelka)

Liczba mnoga:

raske syklister (szybcy rowerzyści)

store flasker (duże butelki)

Przed rzeczownikami rodzaju nijakiego przymiotniki w l. poj. otrzymują końcówkę **-t**. (uwaga na wyjątki!). W liczbie mnogiej przymiotniki kończą się na **-e**.

Liczba pojedyncza:

et snilt barn (kochane dziecko)

Liczba mnoga:

snille barn (kochane dzieci)

Forma określona przymiotników

Przy przymiotniku określonym zawsze stoi rodzajnik określony!

rodzajnik(den/det/de) + przymiotnik + rzeczownik (forma określona)

Deklinacja przymiotników określonych		
Rodzaj	Rodzajnik określony l.poj.	Rodzajnik określony l.mn.
m	den kalde vinden (zimny wiatr)	de kalde vindene (zimne wiatry)
żż	den store senga (duże łóżko)	de store sengene (duże łóżka)
n	det nye teltet (nowy namiot)	de nye teltene (nowe namioty)

Stopniowanie przymiotników

1. Stopień wyższy

- W stopniu wyższym przymiotniki otrzymują końcówkę **-ere**:
Np.: fin – **finere** (ładny – ładniejszy)
- Niektóre przymiotniki (2 - lub więcej sylabowe z końcówką -sk, -e, -et) tworzą stopień wyższy poprzez słowo posilkowe „**mer**“:
Np.: typisk – **mer** typisk (typowe – bardziej typowe)

2. Stopień najwyższy

- W stopniu najwyższym przymiotniki otrzymują końcówkę **-est**:
Np.: fet – fetere – **fetest** (tłusty – tłuszcieszy – najtłustszy)
- Niektóre przymiotniki (patrz st. wyższy) tworzą stopień wyższy poprzez słowo posilkowe „**mest**“:
Np.: opphisset – mer opphisset – **mest** opphisset (zdenerwowany – bardziej zdenerwowany – najbardziej zdenerwowany)

Co warto wiedzieć o przysłówku:

Typy przysłówków:

1. Przysłówki pochodzące od przymiotników:

Posiadają one najczęściej końcówkę **-t**.

Np.:

en høy lyd – głośny (przymiotnik) dźwięk

Hun snakker høyt. – Ona mówi głośno (przysłówek).

2. Przysłówki zwykle w roli:

- okolicznika czasu:
først (najpierw), alltid (zawsze), siden (później), nå (kiedy)
- okolicznika miejsca:
her (tutaj), der (tam), oppe (na górze), ved (przy)
- okolicznika przyczyny:
fordi (ponieważ), derfor (dlatego), altså (więc)
- okolicznika sposobu:
enkelt (po prostu), dessverre (niestety), selvsagt (oczywiście), bare (jedynie)

Co warto wiedzieć o czasowniku:

W języku norweskim istnieje 5 grup koniugacyjnych czasownika:

Grupa 1: Czasowniki, których temat kończy się na dwie lub więcej spółgłosek

Grupa 2: Czasowniki, których temat kończy się najedną spółgłoską lub podwojoną spółgłoską

Grupa 3: Czasowniki, których temat kończy się na -v, -g, -ei lub -øy

Grupa 4: Czasowniki jednosylabowe

Grupa 5: Czasowniki nieregularne

Koniugacja czasownika w czasie teraźniejszym, przeszłym i przeszłym dokonanym

Grupa 1			
Bezokolicznik	Czas teraźniejszy	Czas przeszły	Czas przeszły dokonany
elske* (kochać)	elsker	elsket	har elsket

*temat wyrazu: elsk

Grupa 2			
Bezokolicznik	Czas teraźniejszy	Czas przeszły	Czas przeszły dokonany
kjøpe* (kupować)	kjøper	kjøpte	har kjøpt

*temat wyrazu: kjøp

Grupa 3			
Bezokolicznik	Czas teraźniejszy	Czas przeszły	Czas przeszły dokonany
leie* (wynajmować)	leier	leide	har leid

*temat: lei

Grupa 4			
Bezokolicznik	Czas teraźniejszy	Czas przeszły	Czas przeszły dokonany
bo (mieszkać)	bor	bodde	har bodd

Czasownik „være“ (być):

være			
Bezokolicznik	Czas teraźniejszy	Czas przeszły	Czas przeszły dokonany
være	er	var	har vært

Czas przyszły

W języku norweskim czas przyszły można wyrazić na trzy sposoby.

1. W formie teraźniejszej

Np.:

Jeg **jobber** ikke **i morgen**. (Jutro nie pracuję.)

Ta opcja używana jest, kiedy w zdaniu znajduje się słowo wskazujące ściśle na przyszłość (jutro, w przyszłym tygodniu, itd.).

2. „kommer til å”

Np.:

Det **kommer til å** regne. (Będzie padać.)

Jeśli mówiący nie ma żadnego wpływu na coś, co wydarzy się w przyszłości (np. pogoda), wtedy używana jest konstrukcja „kommer til å”.

3. Konstrukcje zdania z „skal” lub „vil”

„**Skal**” używany jest w sytuacji, gdy rozmówca jest pewny swoich zamiarów i ma kontrolę nad wykonaniem danej czynności.

Np.:

Jeg **skal** skrive søknaden min i dag. (Jeszcze dzisiaj napiszę moją aplikację o pracę.)

„**Vil**” używany jest w sytuacji, gdy rozmówca nie ma konkretnych zamiarów, co do danej czynności w przyszłości.

Np.:

Jeg **vil** reise verden rundt. (Będę zwiedzać świat.)

Tryb rozkazujący

Tryb rozkazujący to zwykle po prostu temat czasownika.

Temat czasownika uzyskujemy eliminując końcówkę **-e** bezokolicznika.

Czasowniki, które w bezokoliczniku nie mają końcówki **-e**, pozostają w niezminionej formie.

Np.:

Bezokolicznik: snakke (mówić) – Tryb rozkazujący: snak! (mów!)

Bezokolicznik: gå (iść) – Tryb rozkazujący: gå! (idź!)

Przeczenie w trybie rozkazującym

Przeczenie w trybie rozkazującym tworzy się poprzez umieszczenie „ikke” („nie”) przed czasownikiem w trybie rozkazującym.

Np.:

Ikke gjør det! (Nie rób tego!)

Mowa zależna

Mowa zależna w języku norweskim wymaga tak zwanego „przesunięcia czasów“.

Tworzenie mowy zależnej		
Mowa niezależna ...		Mowa zależna w czasie ...
... teraźniejszy	→	... przeszły prosty
... przeszły prosty	→	... zaprzeczony
... przeszły dokonany	→	... zaprzeczony
... przyszły	→	... przeszły od „vil“ (cz. przyszły: „ville“) lub „skal“ (cz. przyszły: „skulle“), dwóch czasowników posiłkowych, które tworzą czas przyszły

Np.:

Olaf sier: „Jeg er sulten.“ (Olaf: „Jestem głodny.“)

Olaf sa at han var sulten. (Olaf mówi, że jest głodny.)

Olaf: „Jeg var trøtt.“ (Olaf: „Byłem zmęczony.“)

Olaf sa at han hadde vært trøtt. (Olaf powiedział, że był zmęczony.)

Olaf: „Jeg har løpt fort.“ (Olaf: „Pobiegłem szybko.“)

Olaf sa at han hadde løpt fort. (Olaf powiedział, że pobiegł szybko.)

Olaf: „Je kommer til å være sulten.“ (Olaf: „Będę głodny.“)

Olaf sa at han kom til å være sulten. (Olaf powiedział, że będzie głodny.)

Tryby przypuszczający i warunkowy

Tryby: przypuszczający i warunkowy nie posiadają odrębnej formy czasownika. Do wyrażenia życzeń, grzecznościowych pytań lub poleceń używany jest czas przeszły prosty.

Np.:

Kunne du være så snill å hjelpe meg? (Mógłbyś mi proszę pomóc?)

Ville du virkelig gjøre det? (Zrobiłbyś to na prawdę?)

Hadde jeg bare tenkt på det før! (Gdybym pomyślał o tym wcześniej!)

Strona bierna

Istnieją dwie metody tworzenia strony biernej.

1. „bli“ + Imiesłów czasu przeszłego (imiesłów bierny)

Np.:

Du **blir** forfremmet. (Zostajesz awansowany.)

Pakken **blir** sendt. (Paczka została wysłana.)

2. Dodanie końcówki -s do bezokolicznika

Np.:

Dette må høres. (To musi być wysłuchane.)

Her skal det feires! (Tutaj będzie świętowane!)

Co warto wiedzieć o zaimku:

Zaimki osobowe w języku norweskim:

Zaimki osobowe	
jeg	ja
du	ty
han, hun, den/det*	on, ona, ono
vi	my
dere	wy
de	oni,one

* „Den“ i „det“ używane są zawsze przy przedmiotach.

Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia

W języku norweskim zaimki osobowe występujące w funkcji dopełnienia nie uwzględniają odmiany przez przypadki.

Zaimki osobowe jako dopełnienie	
dopełnienie	dopełniacz/biernik
l. poj.	
meg	mi/mnie/mną
deg	tobie/ciebie/ci/cię/tobą
ham	jemu/jego/nim
henne	jej/ją/nią/niej
den/det	jego, jemu, nim, jej, niej, ją, nią/je, jego, jemu, nim
l. mn.	
oss	nam/nami
dere	was/wam/wami
dem	ich/im/nim/nich/je

Zaimki dzierżawcze

Norweskie zaimki dzierżawcze podlegają deklinacji i dopasowują się rodzajem gramatycznym do rzeczownika.

Zaimek dzierżawczy stoi zawsze po rzeczowniku!

Zaimki dzierżawcze				
rzeczowniki r. m.	rzeczowniki r. ż.	rzeczowniki r. n.	l. mn.	
min	mi	mitt	mine	mój
din	dí	ditt	díne	twój
hans	hans	hans	hans	jego
hennes	hennes	hennes	hennes	jej
dens/dets	dens/dets	dens/dets	dens/dets	jego/jej
vår	vår	vårt	våre	nasz
deres	deres	deres	deres	wasz
deres	deres	deres	deres	ich

Co warto wiedzieć o przeczeniach:

Przeczenia tworzymy ze słowem „ikke“ („nie“).

Z reguły „ikke“ stoi w zdaniu głównym po czasowniku.

Np.:

Han har ikke tid. (On nie ma czasu.)

I dag jobber hun ikke. (Ona dzisiaj nie pracuje.)

W pytaniach zawierających przeczenie „ikke“ może stać przed lub po podmiocie. Ważne jest przy tym, czy podmiot jest w pytaniu specjalnie akcentowany.

Np.:

Har du ikke tid? (Nie masz czasu?)

Har ikke DU tid? (TY nie masz czasu?)

W poleceniach z zaprzeczeniem, „ikke“ stoi zawsze przed czasownikiem.

Np.:

Ikke gå! (Nie idź!)

Ikke rop så høyt! (Nie krzycz tak głośno!)

Co warto wiedzieć o najważniejszych spójnikach:

Spójniki współrzędne łączą ze sobą dwa równoważne elementy zdania (np. dwa zdania główne):

Np.:

Magnus **og** Anna tilbringer sommeren i Trondheim. (Magnus **i** Anna spędzają lato w Trondheim.)

Vil du helst ha vann **eller** vin? (Chciałbyś wodę **lub** wino?)

Jeg snakker engelsk, **men** jeg snakker ikke fransk. (Mówię po angielsku, **ale** nie mówię po francusku.)

Spójniki podrzędne łączą zdanie główne z podrzędnym.

Np.:

Jeg håper **at** vi kan kjøre ski i år. (Mam nadzieję, **że** w tym roku będziemy jeździć na nartach.)

Da jeg kom hjem, ventet de andre allerede. (**Jak** wróciłem do domu, inni już czekali.)

Det vil vise seg **om** du har rett. (Zobaczymy, **czy** masz rację.)

Co warto wiedzieć o numerach i dniach tygodnia:

Liczby od 1 do 20

Norweskie liczby od 1 do 20	
en/ett	jeden
to	dwa
tre	trzy
fire	cztery
fem	pięć
seks	sześć
sju/syv	siedem
åtte	osiem
ni	dziewięć
ti	dziesięć
elleve	jedynaście
tolv	dwanaście
tretten	trzynaście
fjorten	czternaście
femten	piętnaście
seksten	szesnaście
syttten	siedemnaście

atten	osiemnaście
nitten	dziewiętnaście
tjue/tyve	dwadzieścia

Np.:

Han er **ett** år gammel. (On ma rok.)Bussen kommer om **fem** minutter. (Autobus przyjedzie za pięć minut.)**Fire** kopper kaffe, takk! (Cztery filiżanki kawy, proszę!)Jeg var gift i **tolv** år. (Byłem żonaty przez dwanaście lat.)I sommer skal jeg reise rundt i Norge i **fjorten** dager. (W lecie podróżuje przez 14 dni po Norwegii.)

Dni tygodnia

Dni tygodnia	
mandag	poniedziałek
tirsdag	wtorek
onsdag	środa
torsdag	czwartek
fredag	piątek
lørdag	sobota
søndag	niedziela

Np.:

Har du tid på **mandag**? (Masz czas w poniedziałek?)Skal vi gå på kino på **onsdag**? (Chcemy iść w środę do kina?)På **fredag** skal jeg ut og spise med en arbeidskollega. (W piątek idę jeść z kolegami z pracy.)